

[Halvgaard.]

sætte sig i en kæmpegæld for at opnå en uddannelse, de aldrig vil kunne få brug for. Er det da ikke vores opgave og vores pligt nu at få en styring på disse problemer?

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag er anført, at man for at lette presset på statens bevillinger har fundet det hensigtsmæssigt at erstatte lån fra staten med statsgaranterede lån gennem pengeinstitutterne. Det er dog en antydning af, at man fra ansvarlig side er ved at blive betænkelig ved den rivende strøm af studerende, der via folkeskolens boglige linje og videre gennem gymnasiet sluses ind på de højere læreanstalter.

Der må etableres en adgangsbegrænsning, og det første skridt må tages allerede i folkeskolen, når eleven skal vælge mellem en boglig og en praktisk linje. Al leflen for boglig uddannelse må ophøre, og respekten for håndens arbejde og dermed arbejdet i de produktive erhverv må genskabes, bl.a. gennem en meget mere retfærdig og fornuftig lønpolitik. For de elever, der vælger den boglige linje, bør der gennem hele uddannelsesforløbet iværksættes standpunkts- og adgangsprøver, således at evner, dygtighed og flid alene er betingelsen for en uddannelse, som samfundet skal finansiere.

Allerede af denne grund kan fremskridtspartiet ikke anbefale undervisningsministerens forslag om bibeholdelse af stipendiestøtten på det nuværende niveau, og i øvrigt forekommer det os heller ikke rimeligt at knytte denne støtte sammen med forældrenes skattepligtige indkomst. Det skaber urimeligheder i et meget stort omfang.

Peter Holst (V):

Venstre har samme grund til at støtte lovforslaget, som regeringen har haft til at fremsætte det, nemlig ønsket om en økonomisk bremse for udgiftsåret 1974-75, og så i øvrigt på længere sigt en mere modereret stigning i de offentlige udgifter.

Et par af forslaget hovedelementer vil jeg berøre. Stipendiestøtten til de yngste, dem under 17, er efter forslaget skåret ned til det halve. Da det er sådan, at 19 ud af hver 20 af de berørte i den aldersgruppe er hjemmeboende og derfor er et naturligt led i deres hjems husholdningsmæssige sammenhæng, kan man sige, at de, hvad angår bo-

lig- og kostudgifter, ikke er en så stor belastning, at det vil komme til at influere på hjemmets vurdering af spørgsmålet om fortsat skolegang eller ej.

Denne antagelse bestyrkes af iagttagelser, som enhver uvildig har kunnet gøre, nemlig at de stipendiebeløb, der i de seneste år er udbetalt til den her omtalte gruppe, ikke i aldeles udpræget grad overalt er blevet brugt til indkøb af egentlige elementære livsfornødenheder. At de sidste 5 pct. af denne årgang, nemlig de, der er udeboende, ifølge forslaget får et maksimumsbeløb nedrundet noget svagere forholdsvis, finder vi også er rimeligt.

Venstre er tilfreds med, at der for elever over 17 år foreslås en langt mindre reduktion i det maksimale beløb; her bliver $\frac{4}{5}$ af det fra i fjor tilbage, 3.900 mod 4.900. Jeg tror, det er rimeligt her at moderere nedslaget, fordi fristelsen for den årgang til at kvitte fortsat skolegang til fordel for egentligt erhvervsarbejde med en indtjening er noget større, men jeg tror ikke, at de 1.000 kr., der er tale om, vil kunne være udslaggivende. Vi mener, at man i de egentlige trangstilfælde i noget højere grad kunne satse på kommunernes hjælp ud fra den betragtning, at kommunerne har en klarere føling med, hvor den egentlige trang er.

At alle de her nævnte stipendieydelse fortsat gøres afhængige af hjemmets og i visse tilfælde også af elevens egne indkomst- og formueforhold, finder vi på sin plads. At der stiles imod at gøre en pause i pristalsreguleringen af egentlige statsstudielån, synes vi er en naturlig overgang til den påtænkte afløsning af denne finansieringsform med de statskautionerede lån, forslaget vil sætte i stedet. Det er så det andet hovedelement, det kan vi bifalde. Jeg vil nævne, at allerede i von Eyben-udvalgets betænkning for 5 år siden nævnes der det fristelsesmoment, der vil være ved en for udpræget favorisering af uddannelsessøgende. Der tænkes her på, at andre erhvervsmuligheder i samfundet ofte stiller krav til en egen privat investering for at give et grundlag for at skaffe sig en indtægt.

At en overgang, som forslaget regner med, til statsgaranterede lån fra de egentlige statslån skulle få den virkning, at den sociale skævhed i rekrutteringen til de højere uddannelser forstærkes, foreligger der